

στις
26, 27,
28, 29
Ιουνίου 1992
Παρασκευή 29.05.11 - 29.07.10 - 29.24.22
LES TRETEAUX DE BRUXELLES
Rue de Laeken, 159
1000 Bruxelles

ΠΡΟΤΑΣΗ
ΓΑΜΟΥ
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ
ΤΟΥ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

ΑΝΤΩΝ ΤΣΕΧΩΦ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Καθ. 92

L'ATELIER
THEATRAL
DES
INSTITUTIONS
EUROPEENNES

συντελεστές

ΤΑΣΟΣ ΜΥΧΑΣ

μεζόνι

ΠΑΡΗ ΖΑΓΟΥΡΑ

ΑΡΤΕΜΙΣ ΜΕΝΟΥΝΟΥ

ΤΑΣΟΣ ΜΥΧΑΣ

ΤΑΚΗΣ ΠΛΕΜΜΕΝΟΣ

ΡΑΝΙΑ ΣΑΡΑΦΙΔΟΥ

ΓΩΡΓΟΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ

ΓΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΑΡΑΣ

Α ν τ ό ν Τ σ έ χ ω φ

Γεννήθηκε τον Ιανουάριο του 1860, το τρίτο από τα έξι παιδιά της οικογένειάς του, σ'ένα μικρό λιμάνι στην Αζοφική θάλασσα, το Ταϊγάνι ή Ταγκανρόγκ όχι μακριά από τα ανθρακωρυχεία της κοιλάδας του ποταμού Δον. Όταν έγινε 16 χρονών, ο πατέρας του, ένας μικρομπακάλης που φερόταν σκληρά στην οικογένεια, κατέφυγε στη Μόσχα με τη γυναίκα του και τα μικρότερα παιδιά του για να αποφύγει τη φυλακή από χρέη. Ο νεαρός Αντόν μένοντας μόνος του, αν και μέτριος μαθητής, άρχισε να κερδίζει τα προς το ζην από ιδιαίτερα μαθήματα και γράφοντας σε χιουμοριστικά περιοδικά. Το χάρισμά του να φτιάχνει αστείες ιστορίες είχε ανακαλύψει νωρίτερα στο σχολείο, διασκεδάζοντας τους συμμαθητές του. Εμφανιζόταν επίσης και σε διάφορους θιάσους, τόσο ερασιτεχνικούς όσο και επαγγελματικούς, στη γενέτειρά του πόλη, Ταγκανρόγκ. Στα δεκαεννιά του πήγε και ο ίδιος στη Μόσχα βοηθώντας οικονομικά την οικογένειά του που είχε μεγάλες δυσκολίες. Γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου και έγραφε χιουμοριστικά διηγήματα το βράδυ για να κερδίζει χρήματα. Πούλησε το πρώτο του διήγημα το 1880 και μέχρι το 1887 είχε γράψει πάνω από 600, μεγάλο κατόρθωμα αν σκεφτεί κανείς την επαγγελματική του απασχόληση ως γιατρού από το 1884 και τα οικογενειακά του προβλήματα που δεν του επέτρεπαν να έχει καν δικό του δωμάτιο, καθώς επίσης και την άσχημη κατάσταση της υγείας του - ήταν φυματικός από το 1885.

Αξιολογώντας τη μεγάλη ποσοτική του επιτυχία δεν έμεινε ευχαριστημένος από την ποιότητά της και άρχισε να μελετά Τολστόι και Τουργκένιεφ. Μετά από προτροπή του φίλου του Κορς γράφει γι'αυτόν το πρώτο ουσιαστικά θεατρικό του έργο, με τίτλο "Ιβάνωφ" μέσα σε 10 μέρες. Ακολουθούν διάφορα μονόπρακτα βασισμένα σε παλιότερα διηγήματά του όπως η Αρκούδα, Πρόταση Γάμου, ο Γάμος και άλλα. Ένα ταξίδι του στο νησί εξορίας Σακχαλίν και η παραμονή του για αρκετούς μήνες εκεί τον έκανε να αντιληφθεί τη διαφορά μεταξύ της διανοητικής λειτουργίας και του συγκινησιακού βιώματος, και κατέληξε στο ότι το συγκινησιακό βίωμα, η κάθαρση, ήταν ο σκοπός της τέχνης. Ο Γλάρος που γράφτηκε το 1896 έχει το στοιχείο της εσωτερικής συναισθηματικής δράσης επί σκηνής. Παίχτηκε όμως τόσο άσχημα για πρώτη φορά που ο Τσέχωφ δήλωσε ότι δεν θα επέτρεπε ξανά το παίξιμό του. Οι ιδρυτές όμως του θεάτρου Τέχνης της Μόσχας, Νταντσένκο και Στανισλάβσκι, ανακαλύπτοντας την αξία και την ιδιαιτερότητα των έργων του τόν έπεισαν να επιτρέψει νέο ανέβασμά του το 1899 που έγινε με εξαιρετική επιτυχία. Ένας νέος τρόπος ερμηνείας παρουσιάστηκε που αναδεικνύει την εσωτερικότητα των χαρακτήρων, την ακρίβεια και την απλότητα της έκφρασης, τα ρεαλιστικά σκηνικά. Το 1898 γνώρισε την ολγα Κνίπερ, μια ηθοποιό του θεάτρου Τέχνης της Μόσχας. Ο γάμος τους δεν έγινε παρά μετά από τρία χρόνια το 1901 λόγω της επιδείνωσης της υγείας του. Στην πραγματικότητα έμειναν πολύ λίγο μαζί γιατί εκείνος έπρεπε να πηγαίνει στην Κριμαία και συγκεκριμένα στη Γιάλτα το χειμώνα για λόγους υγείας, ενώ εκείνη εργαζόταν στο θέατρο. Στην έπαυλή του εκεί τον επισκέφτονταν οι φίλοι του Τολστόι, Γκόρκι και άλλοι.

Το 1900-1901 έγραψε τις Τρεις Αδερφές και το 1903-1904 το Βυσσινόκηπο, ενώ το 1897 είχε γράψει το θείο Βάνια μετά το Γλάρο. Την άνοιξη του 1904 η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε και μετά από προτροπή του γιατρού του πήγε στη Γερμανία όπου και πέθανε στις 2 Ιουλίου 1904 διατηρώντας ως το τέλος τη διάθεσή του και το χιούμορ του.

Παρά τις δύσκολες συνθήκες της ζωής του ο Τσέχωφ έγραψε διηγήματα και θεατρικά έργα που θεωρούνται αριστουργήματα. Θεωρούσε ότι ο σκοπός του καλλιτέχνη είναι να τοποθετεί σωστά το πρόβλημα χωρίς να παρέχει λύσεις. Η δομή - η αρχιτεκτονική όπως έλεγε ο ίδιος - των έργων του

είναι σφιχτή και συμπαγής, η γλώσσα προσεκτική και τα προβλήματα που τίθενται είναι πραγματικά προβλήματα που απαντώνται στην καθημερινή ζωή και αναφέρονται στις σχέσεις του ανθρώπου με την κοινωνία, το μέλλον και τον εαυτό του. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα του Μαξίμ Γκόρκι που ακολουθεί:

"Κανείς δεν κατάλαβε με τόση διαύγεια και ακρίβεια την τραγικότητα των μικρών στιγμών της ζωής, όπως ο Αντόν Πάβλοβιτς. Κανείς, πριν απ'αυτόν, δε ζωγράφισε με τόση αμείλικτη αλήθεια το θλιβερό πλάνο της ζωής των ανθρώπων, μέσα στο γκρίζο χάος της μικροαστικής καθημερινότητας. (...) Μπροστά στα μάτια μας περνάει μια ατέλειωτη σειρά σκλάβων: σκλάβων του έρωτά τους, της βλακείας τους, της τεμπελιάς τους, της πλεονεξίας τους. Περνούν μπροστά μας οι σκλάβοι του φόβου απέναντι στη ζωή, κυριευμένοι από μια συγκεχυμένη αγωνία, και γεμίζουν το κενό με ασυνάρτητα λόγια για το μέλλον. (...) Γιατί πολλοί απ'αυτούς κάνουν ωραία όνειρα για τη ζωή που θα είναι όμορφη σε διακόσια χρόνια, αλλά κανείς τους δεν αναρωτιέται: Μα ποιος λοιπόν θα την κάνει όμορφη, αν εμείς δεν κάνουμε τίποτ'άλλο από το να ονειρευόμαστε; Μπροστά σ'αυτό το σκυθρωπό και γκρίζο πλήθος των ανίκανων, πέρασε ένας μεγάλος άνθρωπος, ευφυής, προσεκτικός στο καθετί· κοίταξε τους θλιβερούς συμπατριώτες του μ'ένα μελαγχολικό χαμόγελο, και είπε με φωνή γεμάτη μομφή και απόγνωση: "Τί άσχημα που ζείτε, κύριοι!".

Πηγή: Θεατρικά Τετράδια-7: Το θέατρο του Τσέχωφ - Έκδοση Πειραματικής Σκηνής της Τέχνης - Θεσσαλονίκη, 1982.
Drama and Tradition. H.Salerno, C.Nelson - Purdue University, American Book Company, 1968.

Anton Chekhov, 1888 (Vladimir)

Α Ν Τ Ο Ν Τ Σ Ε Χ Ω Φ

Πρόταση γάμου

Σκηνοθεσία: Τάσος Νυχάς

Τους ρόλους ερμηνεύουν με αλφαβητική σειρά:

Αρτεμης Μενούνου

Νατάλια Στεπάνοβνα

Τάσος Νυχάς

Τσουμπουκώφ, Στεπάν Στεπάνοβιτς

Γιώργος Χειμάρας

Λομώφ, Ιβάν Ιβάνοβιτς

Η φροντίδα για τα σκηνικά, τα κοστούμια, τη μουσική* και τους φωτισμούς έγινε από την ομάδα, με τη βοήθεια της Λίλης λαμπρέλλη και του Φραγκίσκου Νικολιάν.

Maquillage: Ντίνα Φενερλή

*Ακούγονται:

- Τραγούδι χωρίς λόγια (Τσαϊκόφσκι) Β.Σζοκολάιτ, πιάνο
- Η ωραία κοιμωμένη του δάσους (Τσαϊκόφσκι) Συμφωνική Ορχήστρα Τσεχοσλοβακίας, Διευθυντής: Ο.Λενάρντ

Δημήτριος Κορομηλάς

Ο πατέρας του κωμειδουλλίου

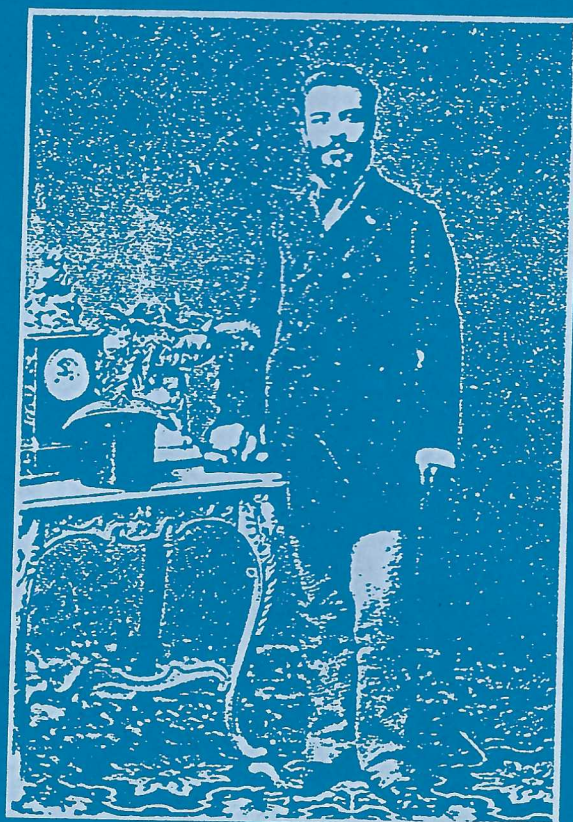
Ο Δημήτριος Κορομηλάς γεννήθηκε στην Αθήνα το 1850. Ο πατέρας του, Ανδρέας, ίδρυσε τον πρώτο εκδοτικό οίκο στην Ελλάδα με παράρτημα στην Κωνσταντινούπολη και έγινε σύντομα υπολογίσιμος παράγοντας της εποχής. Η μητέρα του, Μαρία, ήταν κόρη γνωστού μεγαλέμπορα της Ρουμανίας από τη Χίο. Το πλούσιο και αριστοκρατικό περιβάλλον της οικογένειάς του σημάδεψε τα παιδικά χρόνια του Δ.Κορομηλά αλλά και τα νεανικά του, που τα πέρασε χωρίς να κάνει τίποτε ιδιαίτερο στη Γαλλία και στη Γερμανία. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα ανέλαβε τις εκδοτικές επιχειρήσεις του πατέρα του, τις οποίες μεγάλωσε και βελτίωσε, ιδρύοντας μάλιστα το 1873 και την πρώτη καθημερινή πολιτική εφημερίδα των Αθηνών με τίτλο "Εφημερίς" και αρχισυντάκτη τον Ιωάννη Καμπούρογλου. Η ενασχόληση αυτή βοήθησε τον Δ.Κορομηλά να γράφει παντός είδους κείμενα και, όντας πληθωρικός και δραστήριος, άρχισε να συμμετέχει ενεργά στην πνευματική ζωή της χώρας με διηγήματα, διαλόγους, άρθρα κ.λπ., που τυπώνονταν στο τυπογραφείο του.

Το θέατρο αρχίζει να τον συναρπάζει, αλλά δεν καταφέρνει να ανεβάσει τα έργα που έγραφε, επειδή οι θιάσοι της εποχής, το πλείστον ερασιτεχνικοί, προτιμούσαν ιταλικά ή γαλλικά έργα μιμούμενοι ιταλικούς και γαλλικούς θιάσους, που επιχορηγούμενοι έδιναν παραστάσεις στην Ελλάδα την εποχή εκείνη. Ο Δ.Κορομηλάς σκέφτηκε τότε να παρουσιάσει δύο έργα του ως "μετάφραση" γαλλικών, ενώ στην πραγματικότητα ο ίδιος τα μετάφρασε στα γαλλικά από το ελληνικό πρωτότυπο, τα οποία ανεβάστηκαν με μεγάλη επιτυχία: "Φίλου εντολή" και "Ερως αντέρως". Στη συνέχεια ασχολήθηκε με την συγγραφή κυρίως μονόπρακτων έργων που τροφοδοτούσαν τις συγκεντρώσεις τις κοσμικής ζωής των Αθηνών. Ο ίδιος τα ονομάζει μίμους, κωμωδίες, διαλογές, φλύακες, χαρακτήρες, σκώματα, ιαμβικά ευθυμογραφήματα, όροι που έχουν πλέον εκλείψει. Η θεματογραφία τους έχει ως βάση τη ζωή των αρχαίων, τη μυθολογία αλλά και την αστική ζωή της Γαλλίας. Στην πραγματικότητα συνεπώς το έργο του Δ.Κορομηλά στηριζόταν στη μίμηση και αντιγραφή υλικού που ήταν ξένο προς την παράδοση και τις ρίζες του τόπου, πράγμα που δικαιολογείται από τη θέση του και το άμεσο περιβάλλον του. Το γεγονός αυτό και η χρησιμοποίηση της καθαρεύουσας εξηγούν την έλλειψη διάρκειας που χαρακτηρίζει τα έργα του, με εξαίρεση ακριβώς εκείνα που γράφτηκαν στη Δημοτική και αναφέρονται σε λαϊκούς ήρωες όπως ο θάνατος του Περικλέους, η Τύχη της Μαρούλας και ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας. Μάλιστα, για να γράψει αυτό το τελευταίο φαίνεται ότι ο Κορομηλάς έμεινε καιρό στην επαρχία για να αντιληφθεί τις ιδιομορφίες της υπαίθρου και του κόσμου της. Με την "Τύχη της Μαρούλας" ο Κορομηλάς καθιερώνεται ως ο "Πατέρας του Κωμειδούλλιου". Ο Δ.Κόρκος έγραψε πρώτος το έργο "Η λύση του Ανατολικού Ζητήματος" που όμως παύστηκε μετά την "Τύχη της Μαρούλας".

Ο όρος κωμειδούλλιο θεωρείται μετάφραση του γαλλικού όρου *Vau de ville* αλλά αντιστοιχεί σε ηθογράφημα με μουσική, σε αντίθεση με το γαλλικό που αντιστοιχεί σε καθαρά μουσικό είδος. Προτού καθιερωθεί ο όρος κωμειδούλλιο χρησιμοποιήθηκαν και άλλοι όπως: βωδεβίλλειον, ιλαρομελόδραμα, ωδόδραμα, πεζωδία, μελοκωμωδία κ.λπ. Έτσι λοιπόν το κωμειδούλλιο είναι ένα κωμικό θεατρικό είδος με ελαφρή ειδυλλιακή υπόθεση που διανθίζεται με τραγουδάκια και μελωδίες -μία μουσική κωμωδία με ηθογραφικό περιεχόμενο. Η καταγωγή του αποδίδεται από πολλούς στις ιταλικές μουσικές κωμωδίες της εποχής. Αναφέρεται μάλιστα συγκεκριμένα η ιταλική κωμωδία "Μυλωνάδες", άγνωστου συγγραφέα που παρουσίασε σε διασκευή ο γνωστός ηθοποιός της εποχής Ε.Παντόπουλος, παρεμβάλλοντας και τραγουδάκια με μελωδίες απ'αυτές που άκουγαν οι Αθηναίοι την εποχή εκείνη.

Η εξάπλωση του γαλλικού θεατρικού νατουραλισμού ταυτόχρονα με την πτώση του ρομαντισμού και των αρχαιοπληκτων τραγωδιών, ο πολιτικός μετασχηματισμός της ελληνικής κοινωνίας και η αναγνώριση της λαϊκής παράδοσης ήταν στοιχεία που ευνόησαν την επικράτηση του κωμειδύλλιου. Όμως η μεγάλη του επιτυχία ώθησε πολλούς συγγραφείς στην παραγωγή κακόγουστων έργων με αποτέλεσμα τα κωμειδύλλια να γίνουν του συρμού, όπως παρατηρεί ο Ξενόπουλος, και να μπουχτίσει το κοινό που σύντομα τα εγκατέλειψε. Ο ίδιος ο Κορομηλάς όπως και ο Κόκκος δεν μπόρεσαν να συμβάλουν περισσότερο γιατί, παρά το ταλέντο τους, δεν έκαναν ουσιαστική και συνειδητή στροφή προς το λαϊκό στοιχείο της εποχής και τη δημοτική γλώσσα. Η επίδραση του κωμειδύλλιου εν τούτοις θεωρείται πολλαπλή στη θεατρική εξέλιξη της χώρας μας. Έτσι συνετέλεσε στην εισαγωγή λαϊκών πηγών στο ελληνικό θέατρο, απομάκρυνε μεταφρασμένα έργα, προώθησε τον επαγγελματισμό των Ελλήνων ηθοποιών αλλά και των Ελλήνων θεατρικών συγγραφέων. Μάλιστα ο ίδιος ο Κορομηλάς ίδρυσε το 1893-1894 το "Σύλλογο των Συγγραφέων" με σκοπό την υποστήριξη των συγγραφικών τους δικαιωμάτων, το προεδρείο του οποίου αποτελούσαν ο ίδιος, ο Α.Βλάχος, ο Ν.Λάσκαρης και ο Η.Καπετανάκης. Ο Δ.Κορομηλάς πέθανε σχετικά νέος, το 1895, έχοντας ενώσει "το τίποτε με το κάτι", όπως χαρακτηριστικά έγραψε γάλλος θεατρικός κριτικός.

(Πηγή: Δ.Κορομηλά "Η Τύχη της Μαρούλας" - "Ο θάνατος του Περικλέους"
-Εκδόσεις ΔΩΔΩΝΗ - Αθήνα 1984 - Επιμέλεια Β.Χ.Μάκη)

Ο Δημήτριος Κορομηλάς στην άκμή της θεατρικής
και πνευματικής του προσφοράς.
(Φωτ. από το αρχείο οίκου Κορομηλά)

ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Σκηνοθεσία: Τάσος Νυχάς

Τους ρόλους ερμηνεύουν με αλφαβητική σειρά:

Ελένη Αρβανιτοπούλου

Πάρη Ζαγούρα

Σοφία, υπηρέτρια

Αρτεμής Μενούνου

Ιωάννης Αρβανιτόπουλος

Τάσος Νυχάς

Χρήστος Βόγκλας

Τάκης Πλεμμένος

Μαρία Αρβανιτοπούλου

Ράνια Σαραφίδου

Ηλίας, υπηρέτης

Γιώργος Στρογγύλης

Γεράσιμος Κανελλάτος

Γιώργος Χειμάρας

Η φροντίδα για τα σκηνικά, τα κοστούμια, τη μουσική* και τους φωτισμούς έγινε από την ομάδα, με τη βοήθεια της Λίλης Λαμπρέλλη και του Φραγκίσκου Νικολιάν.

Maquillage: Ντίνα Φενερλή

*Ακούγονται:

- Τιριτόμπα (Π.Μενεστρέλ) Π. Επιτροπάκης
- Εγώ θα σ'αγαπώ και μη σε νοιάζει (Γ.Μουζάκη-Κ.Κοφινιώτη)
Τ.Μαρούδας
- Μ'αρέσεις (Ι.Πιτσιάρδη-Δ.Γιαννουκάκη) Κ.Νικολαΐδου
- Είμαι ερωτευμένος με τα μάτια σου (Γ.Βέλλα) Χρ.Στίγη
- Κλάψε φτωχή μου καρδιά (Α.Πόγγη-Κ.Μάνεση) Δανάη
- Θα ξεχαστείς (Ζ.Κορίνθιου-Γ.Ιωαννίδη) Π.Σάμης

"Demande en mariage" - "La mort de Periclès"

Pourquoi ce choix ?

* *

Le thème général des deux pièces en un acte "Demande en mariage" de Tchekhov et "La mort de Periclès" par Koromilas est le même : la légèreté, la futilité et l'obstination humaine conduisant à la perte de la raison qui peut avoir des conséquences graves, comme par exemple l'annulation d'un mariage. Ce comportement similaire des personnages de Tchekhov et de Koromilas, indépendamment de leur culture, de leur tempérament, de leur lieu et de leurs conditions de vie nous a particulièrement attiré, ce qui nous a décidé de les présenter en même temps.

Dans la pièce de Tchekhov, écrite en 1888, Lomov décide de demander la fille de Tchubukov, Natalia, en mariage. Tellement heureux Tchubukov envoie sa fille lui parler mais celle-ci ignore de quoi il s'agit. Lomov, manifestement embarrassé lors de son introduction à Natalia, se présente comme le propriétaire des terres disputées entre les deux familles, ce qui provoque la rupture. Tchubukov venant en aide à sa fille, fait partir Lomov et exprime sa colère en faisant remarquer que d'un côté il demande Natalia en mariage et que de l'autre il ose la quereller. Natalia, en se rendant compte de la demande de Lomov à la fois surprise, émue et déçue, demande à son père de le faire revenir. Celui-ci revient et lorsque l'on pense que l'affaire est réglée, il commence à se disputer à nouveau très vivement avec Natalia. Cette fois la raison est leur chien ! Lomov considère son chien, Boukis, bien meilleur que Boukis, le chien des Tchubukov. Tchubukov vient à nouveau en aide à sa fille et la dispute continue. Lomov souffre d'un malaise et lorsque les Tchubukov se rassurent qu'il n'est pas mort, on conclut l'accord définitif pour le mariage.

Dans la pièce de Koromilas, écrite en 1884, une famille bourgeoise d'Athènes se prépare pour le mariage d'Eleni, la fille de M. et Mme Arvanitopoulos, originaire du Péloponnèse, avec Christos, un jeune athénien. M. Arvanitopoulos et Christos tout en préparant les invitations, commencent une discussion sur l'effet que Periclès, l'ancien dirigeant grec a eu sur la Grèce. Selon M. Arvanitopoulos, la mort de Periclès fut une délivrance pour la Grèce tandis que pour Christos ce fut une catastrophe. Leur discussion les mène à une dispute et à l'annulation du mariage mais Mme Arvanitopoulos, sa fille Eleni et son frère Gerasimos les réconcilient. Les deux hommes se présentent mutuellement des excuses en reconnaissant que l'autre avait raison et ils arrivent ainsi à la situation inverse : M. Arvanitopoulos reconnaît que Periclès était un grand homme tandis que Christos considère qu'il a fait beaucoup de mal pour la Grèce.

Gerasimos, dépassé par les événements après être intervenu plusieurs fois pour annuler ou rétablir le mariage, pense qu'ils sont devenus complètement fous et demande une corde pour les attacher. Ce qui les rappelle à la réalité et les réconcilie définitivement.

Anton Chekhov: Demande en mariage

Distribution

Lomov:	Georges Himaras
Natalia:	Artemis Menounou
Tchubukov:	Tassos Nychas

Dimitrios Koromilas: La mort de Periclès

Distribution

Gerasimos, l'oncle:	Georges Himaras
Sofia, la servante:	Artemis Menounou
Mr. John Arvanitopoulos:	Tassos Nychas
Christos Voglas:	Takis Plemmenos
Mme Maria Arvanitopoulos:	Rania Sarafidou
Ilias, le serviteur	Georges Strongylis
Eleni Arvanitopoulos:	Pari Zagoura

Mise en scène: Tassos Nychas

Les decors, les costumes, la musique et l'éclairage ont été faits par les soins de l'équipe avec la collaboration de Lili Lambrelli et de Frangiskos Nikolian.

Maquillage: Dina Fenerli